

روزنامه اطلاعات

راهبر و راهنمای شما در دنیای امروز

روزنامه اطلاعات

مقر: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰، طبقه ۱۰

تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸

وبسایت: www.alaqat.com

فهرست

موضوعات

۱. اقتصاد و سرمایه‌گذاری

۲. حقوق و عدالت

۳. فرهنگ و هنر

۴. ورزش و تفریح

۵. سلامت و پزشکی

۶. آموزش و پژوهش

۷. تاریخ و باستان‌شناسی

۸. فناوری و نوآوری

۹. محیط زیست و گردشگری

۱۰. سیاست و جامعه

۱۱. زندگی روزمره و سلامت روان

۱۲. اخبار بین‌المللی و تحولات جهانی

قانون گذاری

نگارخانه
نشر نگاه معاصر

مفاهیم، نظریه‌ها و اصول

جرمی والدرون

ترجمه‌ی حسن وکیلان

فهرست

- مقدمه مترجم ۷
۱. قانونگذاری ۱۵
۲. شأن قانونگذاری ۴۳
۳. قانونگذاری مبتنی بر نمایندگی ۸۷
۴. اصول قانونگذاری ۱۱۹

مقدمه مترجم

امروزه قانونگذاری از طریق پارلمان به منبع عمده و مهم تولید قواعد حقوقی تبدیل شده است. «عمده» است، زیرا قوانین عادی در ذیل قانون اساسی، بدنه اصلی ایجاد قواعد رسمی و الزام آور زندگی اجتماعی را تشکیل می دهند و منشأ بسیاری از حقوق و تکالیف و تعیین وضعیت های حقوقی محسوب می شوند. علاوه بر این، حتی برنامه ریزی های کلان، میان مدت و سالانه یک کشور با بهره گیری از این سازوکار انجام می شود و تدابیر اجرایی و مدیریتی نیز در سایر قالب های حقوقی، اغلب از قوانین مصوب پارلمان، اعتبار و سرچشمه می گیرد. «مهم» است، زیرا نظام و آیین های تصمیم گیری در آن واجد خصیصه دموکراتیک است که خاص نهاد پارلمان (ونهادهای مشابه آن در سطح محلی) است. همین حقانیت دموکراتیک است که متابعت از قوانین را موجه می سازد و استفاده از زور برای الزام آنها را چهره حقانی می بخشد.

با وجود نقش مهمی که پارلمان ها در ایجاد قوانین ایفا می کنند، با کمال شگفتی در مقایسه با سایر منابع ایجاد قواعد حقوقی کمتر مورد اعتنا قرار گرفته است. دلیل این امر - دست کم در نظام حقوقی کامن لا - شاید چیزی بیش از جایگاه ممتاز رویه قضایی در سلسله مراتب منابع حقوق در این نظام حقوقی باشد. وینتگنس در توضیح دلیل این بی اعتنایی می نویسد: «گفته می شود که قانونگذاری یک امر سیاسی است و سیاست عقلانی نیست بلکه بازی قدرت است که به سازش هایی منتهی می شود و در قالب های تقنینی و موضوعه ریخته می شود. به نظر می رسد که این بازی قدرت منطق خاص خودش را دارد... از سوی دیگر نظریه حقوقی، دست کم از منظر علوم سیاسی، رویکردی نظری به مسائل حقوقی است. نظریه حقوقی به توصیف و نظام مند کردن حقوق معتبر موجود می پردازد. نظریه سیاسی مانند "جغد مینروا" فعالیت خود را پس از غروب خورشید فعالیت های تقنینی آغاز می کند. از این منظر، امید زیادی

نمی‌رود که نظریه حقوقی بتواند به نحو سودمندی در فرایند قانونگذاری و وضع مقررات، یا به عبارت دیگر قبل یا در خلال فرایند ایجاد قاعده، دخالت کند.^۲ بنابراین می‌توان ادعا کرد که در نظام حقوقی کامن‌لا، قانونگذاری دست‌کم از منظر نظریه حقوقی، حوزه مغفول و مهجوری محسوب می‌شود. حتی پوزیتیویست‌های حقوقی که علی‌القاعده باید به امر قانونگذاری و قانون موضوعه علاقه‌مندی بیشتری داشته باشند، در عمل توجه چندانی به این مقوله نکرده‌اند. نگاهی به آثار فیلسوفان حقوقی بزرگ پوزیتیویست نظیر کلسن و هارت، این خلأ را به خوبی نشان می‌دهد.

در این میان یکی از معدود متفکرانی که درباره چیستی عمل قانونگذاری صاحب نظر و اثر است و این موضوع را دستمایه نگارش چندین مقاله مهم قرار داده است، جرمی والدرون، فیلسوف نیوزیلندی حقوق و نظریه سیاسی و استاد حقوق دانشگاه نیویورک است. والدرون تلاش می‌کند با تحلیل فرایندی که طی آن یک قاعده حقوقی ساخته می‌شود و با برشمردن وجوه تمایز آن از سایر منابع قاعده‌ساز حقوقی، شأن و قدر قانون برآمده از این فرایند را به مخاطبان خود بشناساند. او معتقد است در یک جامعه سیاسی از طریق قانونگذاری، اختلاف و منازعه به سازش و همزیستی مسالمت‌آمیز بدل می‌شود. البته قانونگذاری زمانی می‌تواند این کارکرد مهم را انجام دهند که پارلمان همچون نقشه جغرافیایی، تصویری کوچک از گونه‌گونی و مختصات جامعه باشد و نه تنها منعکس‌کننده منافع گوناگون گروه‌های مختلف اجتماعی، بلکه بازتاب‌دهنده عقاید متنوع و متفاوتی باشد که همواره در یک جامعه انسانی قابل تصور است؛ تنوع و تمایزی که در غیاب حکمیت پارلمان می‌تواند آتش نزاع و دشمنی را برافروزد. به عبارت دیگر، از نظر والدرون علت عدم توافق افراد نه فقط تضاد منافع، بلکه تنوع عقاید آنهاست و اکنون پرسش مهمی که در فلسفه سیاسی مطرح می‌شود این است که زندگی سیاسی با وجود چنین عدم توافق بنیادینی چگونه باید سامان یابد؟ از نظر او بخشی از شأن قانونگذاری ناشی از این واقعیت است که شرایط مناسبی را برای گفت‌وگوی صلح‌آمیز و همکاری مبتنی بر احترام متقابل در شرایط عدم توافق بنیادین ایجاد می‌کند. والدرون علاوه بر تحسین قانونگذاری از این حیث، از جهت کیفیت تصمیم‌گیری جمعی نیز قانونگذاری را می‌ستاید. از نظر او کثرت تعداد نمایندگان در مجالس نمایندگی می‌تواند در درستی تصمیمات و خردپسندانه بودن خروجی کار آنها مؤثر باشد. از همین رو والدرون بر خصیصه تعداد زیاد اعضای مجالس قانونگذاری تأکید می‌کند و به استناد به اندیشه‌های ارسطو که مجالس قانونگذاری متشکل از تعداد کثیر را به جشنی تشبیه می‌کند که با کمک عده زیادی تدارک دیده